

**ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ»**

Придунайська філія

***СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(ВИБІРКОВОЇ)
«ОСНОВИ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ»***

Спеціальність **D3 Менеджмент**

Освітній рівень: **перший (бакалаврський) рівень**

Освітня програма: **Менеджмент**

МАУП 2025

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Основи антикризового управління підприємством
Шифр та назва спеціальності	D3 «Менеджмент»
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	вибіркова
Кількість кредитів і годин	3 кредити / 90 год. Лекції: 16 Семінарські заняття: 14 Самостійна робота студентів: 60
Терміни вивчення дисципліни	8 семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	залік
Сторінка дисципліни на сайті	https://drive.google.com/file/d/1aBradqifDjzs4eiNaufU8ubspVeJpDmC/view?usp=sharing

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація.

Мірошніченко Олексій Володимирович	
Науковий ступінь	Кандидат економічних наук
Вчене звання	Доцент
Посада	Доцент кафедри економіки та менеджменту
Дисципліни, які викладає НПП	Мікроекономіка HR-менеджмент Операційний менеджмент Основи наукових досліджень в менеджменті
Напрями наукових досліджень	Соціокультурні аспекти сучасного менеджменту; історична пам'ять та національна ідентичність як ресурси соціально-відповідального бізнесу; HR-менеджмент та мовна політика в організаціях; методологія наукових досліджень в умовах цифровізації та воєнних викликів.
Посилання на реєстри ідентифікаторів для науковців	Гугл Академія https://scholar.google.com/citations?user=f_m_u7EatP4C&hl=ru ORCID: https://orcid.org/0009-0002-4404-2766
Контактна інформація викладача:	
E-mail:	menedzmentuk@gmail.com
Контактний тел.	+380677445957
Телефон кафедри	+380677445957
Портфоліо викладача на сайті кафедри/Інституту/Академії	https://izmail.maup.com.ua/assets/files/miroshnichenko-portfolio.pdf

Анотація курсу. Навчальна дисципліна «Основи антикризового управління підприємством» присвячена вивченню механізмів попередження та подолання кризових явищ у діяльності суб'єктів господарювання. Курс формує комплексне бачення процесу управління в умовах невизначеності та фінансової нестабільності, охоплюючи теоретичні аспекти виникнення криз, правові засади банкрутства та практичні інструменти відновлення платоспроможності. Особлива увага приділяється методології ранньої діагностики загроз, розробці планів санації та формуванню антикризової стратегії, що забезпечує життєздатність бізнесу в агресивному ринковому середовищі.

Предметом вивчення дисципліни є теоретико-методичні засади та прикладний інструментарій управління фінансово-господарською діяльністю підприємства в умовах кризового стану або загрози банкрутства.

Метою викладання дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти системи компетентностей щодо ідентифікації кризових явищ на ранніх стадіях, організації превентивних заходів та реалізації ефективних управлінських рішень для виведення підприємства з кризи та забезпечення його сталого розвитку..

Основними завданнями дисципліни є засвоєння методології моніторингу середовища для виявлення кризових сигналів та набуття навичок фінансово-економічної діагностики стану підприємства. Вивчення курсу передбачає опанування процедур банкрутства та санації, розробку програм реструктуризації бізнесу, а також формування умінь застосовувати оперативні та стратегічні механізми для стабілізації діяльності й відновлення конкурентних позицій організації..

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен:

знати:

- сутність, види та причини виникнення кризових явищ на підприємстві;
- чинне законодавство України, що регулює процедури банкрутства та санації;
- методики кількісної та якісної оцінки ймовірності настання банкрутства (дискримінантні моделі, коефіцієнтний аналіз);
- інструменти фінансової стабілізації та джерела фінансування санаційних заходів;
- специфіку управління персоналом та методи подолання конфліктів у кризових ситуаціях.

вміти:

- здійснювати експрес-діагностику фінансового стану та ідентифікувати «слабкі сигнали» кризи;
- розраховувати та інтерпретувати показники загрози банкрутства;
- розробляти план досудової санації та обґрунтовувати вибір санаційної стратегії;
- формувати програму реструктуризації активів, зобов'язань та системи управління;
- приймати оперативні управлінські рішення в умовах дефіциту часу та обмеженості ресурсів

Пререквізити. Ефективне опанування дисципліни можливе за умов наявності у здобувачів вищої освіти системних знань та практичних навичок, отриманих під час вивчення нормативних та вибіркових дисциплін попередніх семи семестрів. Базисом для розуміння природи кризових явищ виступають фундаментальні курси

«Економічна теорія» , «Мікроекономіка» та «Макроекономіка». Для проведення діагностики фінансового стану підприємства та ідентифікації ознак банкрутства критично важливими є компетентності, набуті в рамках дисциплін «Фінанси, гроші та кредит» , «Облік і аудит» та «Бізнес-аналітика». Розуміння об'єкта антикризового управління забезпечують курси «Менеджмент» , «Економіка підприємства» та «Теорія організацій». Крім того, розробка планів санації та реструктуризації потребує знань, сформованих дисциплінами «HR-менеджмент» , «Операційний менеджмент» та «Інвестування».

Постреквізити. Навчальна дисципліна викладається у восьмому, завершальному семестрі бакалаврської підготовки, тому вона виконує функцію фінального інтегратора фахових компетентностей та виступає безпосередньою передумовою для успішного виконання та захисту кваліфікаційної роботи бакалавра. Компетентності з антикризового управління тісно пов'язані та доповнюють зміст нормативної дисципліни «Стратегічне управління підприємством», що вивчається паралельно, формуючи комплексне бачення забезпечення життєздатності бізнесу.

Зміст навчальної дисципліни

№	Назва теми	Методи навчання/методи оцінювання
Тема 1	Сутність та класифікація кризових явищ в економіці підприємства	Методи навчання: - Освітній процес передбачає поєднання лекцій (оглядових, проблемних, лекцій-візуалізацій) та практичних занять у формі семінарів-дискусій. - Для формування прикладних навичок широко використовуються інтерактивні методи: розбір реальних бізнес-кейсів (case study), мозковий штурм, робота в малих групах та виконання аналітичних проєктів під час самостійної роботи. Методи оцінювання Оцінювання здійснюється за накопичувальною системою і включає: - поточний контроль: усне опитування, експрес-тестування, розв’язання ситуаційних задач та захист індивідуальних завдань; - модульний контроль: письмова модульна контрольна робота (МКР) після завершення змістових блоків; - підсумковий контроль: (письмова робота з теоретичними та практичними завданнями).
Тема 2	Методологія діагностики фінансового стану та загрози банкрутства	
Тема 3	Державне регулювання кризових ситуацій та інститут банкрутства	
Тема 4	Механізми фінансової стабілізації та відновлення платоспроможності	
Тема 5	Організаційно-виробничий менеджмент в умовах кризи	
Тема 6	Управління персоналом та подолання конфліктів у кризових ситуаціях	
Тема 7	Санація та реструктуризація бізнесу як методи оздоровлення	
Тема 8	Формування та реалізація антикризової стратегії розвитку підприємства	
Модульна контрольна робота		
Форма контролю залік		

Технічне обладнання та програмне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу передбачає використання спеціалізованих навчальних аудиторій та бібліотечних фондів. Для візуалізації навчального матеріалу під час лекційних та семінарських занять застосовується мультимедійне обладнання (проектор, комп'ютер). Виконання

практичних завдань та поглиблене вивчення окремих тем забезпечується доступом до мережі Інтернет через безкоштовне Wi-Fi покриття.

Форми та методи контролю

Система оцінювання знань здобувачів включає поточний та підсумковий (семестровий) контроль.

Поточне оцінювання здійснюється систематично під час практичних і семінарських занять з метою перевірки рівня засвоєння теоретичних основ, сформованості навичок діагностики та прогнозування, а також уміння застосовувати спеціалізоване програмне забезпечення для моделювання й аналізу даних.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю.

Участь студентів у навчальному процесі реалізується через усні виступи, презентації аналітичних досліджень, доповіді за результатами розбору кейсів, а також активне залучення до фахових дискусій та мозкових штурмів. Письмова складова роботи охоплює виконання контрольних і тестових завдань, підготовку аналітичних записок, рефератів та конспектів за матеріалами лекцій і самостійного опрацювання.

Методи поточного контролю.

Методичний інструментарій контролю поєднує усні форми (опитування, співбесіди) та письмові види робіт (звіти, розрахункові завдання, побудова моделей). Оцінювання також базується на спостереженні за активністю здобувачів під час вирішення проблемних ситуацій, перевірці результатів презентації індивідуальних проектів та проведенні тестування з відкритими й закритими типами завдань.

Система оцінювання та вимоги.

Таблиця розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти*

Теми	Поточний контроль знань						Підсумковий контроль		Загальна кількість балів
	Семінар 1 (Тема 1,2)	Семінар 2 (Тема 3,4)	Семінар 3 (Тема 5)	Семінар 4 (Тема 6)	Семінар 5 (Тема 7)	Семінар 6 (Тема 8)	Модульна контрольна робота	Залік**	
Робота на семінарському занятті	6	6	6	6	6	6	20	20*	100
Самостійна робота	4	4	4	4	4	4			

*Таблиця містить інформацію про максимальні бали за кожен вид навчальної роботи здобувача вищої освіти.

Критерії та порядок оцінювання

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюється відповідно до чинного Положення про оцінювання у закладі вищої освіти.

Модульний контроль проводиться на завершальному занятті кожного змістового блоку у формі письмового тестування.

При оцінюванні модульного тесту враховуються обсяг і правильність виконання завдань:

- оцінка «відмінно» (A) виставляється за правильне виконання всіх завдань (або більше 90% всіх завдань);
- оцінка «добре» (B) виставляється за виконання 80% всіх завдань;
- оцінка «добре» (C) виставляється за виконання 70% всіх завдань;
- оцінка «задовільно» (D) виставляється за правильне виконання 60% запропонованих завдань;
- оцінка «задовільно» (E) виставляється, якщо правильно виконано більше 50% запропонованих завдань;
- оцінка «незадовільно» (FX) виставляється, якщо виконано менше 50% завдань.
- Неявка на модульний тест - 0 балів.

Вищезазначені оцінки перетворюються на рейтингові бали таким чином:

«A» - 18-20 балів;

«B» - 16-17 балів;

«C» - 14-15 балів;

«D» - 12-13 балів.

«E» - 10-11 балів;

«FX» - менше 10 балів.

Підсумкова семестрове оцінювання з дисципліни «Основи антикризового управління підприємством» є обов'язковою формою оцінювання результатів навчання студентів. Воно проводиться у терміни, визначені навчальним планом, і охоплює обсяг матеріалу, визначений програмою курсу.

Підсумкове оцінювання проводиться у формі тесту. До семестрового оцінювання допускається студент, який виконав усі необхідні роботи.

Підсумкова оцінка виставляється на основі результатів навчання студента протягом семестру. Оцінка студента складається з балів, накопичених за результатами поточного оцінювання, та заохочувальних балів.

Студенти, які виконали всі необхідні завдання і отримали оцінку 60 балів або вище, отримують оцінку, що відповідає отриманій оцінці, без додаткового тестування.

Для студентів, які виконали всі необхідні завдання, але отримали оцінку нижче 60 балів, а також для тих, хто бажає поліпшити свій бал (результат), викладач проводить підсумкову роботу у формі тесту під час останнього запланованого заняття з дисципліни в навчальному семестрі.

Оцінювання додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності. До додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності відносять участь здобувачів у роботі наукових конференцій, наукових гуртків здобувачів і проблемних груп, підготовці публікацій, участь у Всеукраїнських олімпіадах і конкурсах та Міжнародних конкурсах тощо понад обсяги завдань, які встановлені відповідною робочою програмою навчальної дисципліни.

За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у науково-дослідній роботі та виконували певні види додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності, можуть присуджуватися заохочувальні (бонусні) бали за визначену освітню компоненту.

Оцінка самостійної роботи

Загальна кількість балів, отриманих студентом за виконання самостійної роботи, є одним із складових академічної успішності з дисципліни. Самостійна робота з кожної теми, відповідно до програми курсу, оцінюється в діапазоні від 0 до 4 балів за допомогою стандартизованих та узагальнених критеріїв оцінювання знань.

Шкала оцінювання виконання самостійної роботи (індивідуальних завдань) критерії оцінювання.

Максимально можлива оцінка самостійної роботи (індивідуальні завдання)	Рівень виконання			
	Відмінно	Добре	Задовільно	Незадовільно
4	4	3	2	0-1

Форми оцінювання включають: поточне оцінювання практичної роботи; поточне оцінювання засвоєння знань на основі усних відповідей, доповідей, презентацій та інших форм участі під час практичних (семінарських) занять; індивідуальні або групові проекти, що вимагають розвитку практичних навичок і компетентностей (опціональний формат); вирішення ситуаційних завдань; підготовка резюме з самостійно вивчених тем; тестування; підготовка проектів статей, тез конференцій та інших публікацій; інші форми, що забезпечують всебічне засвоєння навчальної програми та сприяють поступовому розвитку навичок для ефективної самостійної професійної (практичної, наукової та теоретичної) діяльності на високому рівні.

Для оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти впродовж семестру застосовується 100-бальна, національна та шкала ЄКТС оцінювання

Шкала підсумкового оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82 – 89	B	добре	
75 – 81	C	задовільно	
68 – 74	D		
60 – 67	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Успішне опанування освітнього компонента «Основи антикризового управління підприємством» вимагає від здобувачів освіти високої самодисципліни та відповідального ставлення до навчального процесу. Обов'язковими умовами є регулярне відвідування лекційних і практичних занять, активна участь в аудиторній роботі, а також своєчасне і якісне виконання всіх видів самостійних та контрольних завдань, передбачених програмою. У разі пропуску занять або отримання незадовільних результатів студент зобов'язаний ліквідувати академічну заборгованість шляхом відпрацювання відповідних тем.

Невіддільною складовою навчання є суворе дотримання норм академічної етики та культури поведінки. Освітній процес базується на принципах академічної доброчесності, що передбачає виключно самостійне виконання всіх письмових робіт, доповідей та презентацій. Будь-які запозичення думок чи текстів інших авторів мають супроводжуватися коректними посиланнями на першоджерела. У межах курсу неприпустимими є будь-які прояви академічної недоброчесності, зокрема плагіат, самоплагіат, фабрикація та фальсифікація даних, списування, обман, хабарництво чи необ'єктивне оцінювання.

Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Кодекс України з процедур банкрутства: Закон України від 18.10.2018 р. № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
3. Войтко С.В. Лідерство та антикризовий менеджмент : підручник / С.В.Войтко, А.А.Мельниченко ; КПП ім. Ігоря Сікорського. К. : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2021. 194 с.
4. Давиденко Н. М. Антикризове фінансове управління та фінансова безпека підприємств: навч. посібник / Н.М.Давиденко, Л.А.Олійник. К.: ЦП «Компринт», 2022. 370 с.
5. Ковальов А. І. Антикризове управління бізнесом: навч. посіб. / А.І.Ковальов, Н.В.Кічук, Н.В.Захарченко, Н.А.Клевцевич, С.А.Горбаченко. Одеса: ОНЕУ, 2022. 182 с.
6. Кривов'язюк І.В. Антикризове управління підприємством : навчальний посібник. 3-тє видання, доповн. і переробл. Київ : Кондор, 2020. 396 с.
7. Управління кризовими ситуаціями : навчальний посібник / Гобела В. В., Живко З. Б., Леськів Г. З., Мельник С. І. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 228 с.

Допоміжна література

1. Пріб К. Антикризові стратегії в управлінні підприємствами / К. Пріб. Економіка та суспільство. 2024. №70. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-116>
2. Прокопишин О.С. Система антикризового управління як підґрунтя попередження кризових явищ на підприємствах / О. С. Прокопишин. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 9. С. 40–45. URL: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=7437&i=5>
3. Шаранов Р.С. Алгоритм антикризового управління підприємства. Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки. 2021. № 6(39), 288–296. DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2021.6\(39\).288-296](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2021.6(39).288-296)
4. Anti-Crisis Management: Global Trends and National Peculiarities: Scientific monograph. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2022. 400 p. URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/book/311>
5. Anti-Crisis Management: State, Region, Enterprise. Collective monograph. – Riga, Latvia: “Publishing House “Baltija Publishing”, 2020. 264 p. URL: <http://repository.vsau.org/getfile.php/27999.pdf>

6. Larchenko, O. Conceptual framework for forming an enterprise anti-crisis management system. Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка. 2024. Вип. 20. С. 241-248. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2024.20.29>
7. Gavkalova, N., Akimova, L., & Akimov, O. Anti-Crisis Management Mechanism in the Digital Age. Marketing and Management of Innovations. 2023. №14. P. 188-199. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/66f7432b-4bd7-46b8-bb45-a8d1fcbd9490/content>
8. Mykhalchenko, M., Zhuravlova, I., Zhalinska, I., Saienko, V., & Ovander, N. Digital tools for anti-crisis management of enterprises: the Ukrainian case. Amazonia Investiga, . 2023. №12(64), P. 291-299. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2023.64.04.30>

Електронні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL : <http://www.kmu.gov.ua>.
3. Національне агентство з питань запобігання корупції. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/>
4. Вебпортал електронних сервісів автоматизованої системи «Банкрутство та неплатоспроможність». URL: <https://asbn.minjust.gov.ua/dashboard>
5. Державне підприємство «Інформаційні судові системи». URL: <https://ics.gov.ua/ics/>
6. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
7. Опендатабот. *Доступ до державних даних про громадян та бізнес.* URL: <https://opendatabot.ua/>